

Dit galadiner na afloop van de examens en voorafgaand aan de uitslag vindt nu al weer voor de derde keer plaats. Je kunt wel zeggen dat het inmiddels een jaarlijkse traditie is geworden: het eerste jaar in het fort en onder de tent, het tweede jaar in het fort zonder tent en dit jaar buiten het fort, het zij zo. Ik zal enkele lessen uit mijn eigen leven met jullie delen waarbij ik natuurlijk gebruik maak van mijn loopbaan bij de marine en van mijn twee pelgrimstochten naar Santiago de Compostela in Spanje.

Het is inmiddels vier jaar geleden dat ik begon op de GvP-school en als ik er op terug kijk is die tijd heel snel gegaan. Ik kan mij nog goed herinneren dat ik in 2014 voor het eerst hier voor de klas stond. Wat jullie toen niet wisten en inmiddels ongetwijfeld wel is dat ik voordien nog nooit voor de klas had gestaan dus waar jullie misschien moesten wennen aan “die nieuwe docent uit Europees Nederland”, moest ik ook even wennen aan steeds weer wisselende klassen die langskwamen met leerlingen die in wisselende mate geïnteresseerd waren en waarvan ik de namen wel wilde onthouden maar dat bleek nog helemaal niet zo gemakkelijk met namen die zo afwijken van de veelgebruikte namen van leerlingen in Europees Nederland. Een herinnering aan een vakantie in Kenia schoot mij te binnen: wij zaten ergens op een terras en op het muurtje aan de rand van dat terras stond een bordje dat aan twee kanten een tekst bevatte: wij lazen “pas op: krokodillen!” terwijl aan de achterkant stond “pas op: mensen!”.

Bij een terugblik op de afgelopen jaren in het algemeen en op dit examenjaar in het bijzonder zie ik dat iedereen druk bezig is geweest met zijn of haar cijfers voor toetsen, schoolexamens en – natuurlijk – de centrale examens. Dat herken ik natuurlijk wel uit mijn eigen schooltijd en ik zie ook een relatie met mijn beginjaren bij de Onderzeedienst. Ik was toen vooral bezig met procedurele en technische dingen: het brandstofsysteem, het koelwatersysteem, de voortstuwing, het proces van onderwater gaan en weer terugkeren naar de oppervlakte, dat soort dingen. Mijn les uit die jaren is dat al deze materiële en procedurele zaken in het niet vallen bij de kunst van het werken met mensen. Dat mensen doen wat gedaan moet worden, niet omdat een leidinggevende dat zo zegt maar uit eigen gedrevenheid. De rol van de leidinggevende – die jullie straks ook zullen zijn – is dan die van een bijsturende coach. Gedragswetenschappers noemen die eigen gedrevenheid intrinsieke motivatie. Dat is een geheel andere wereld dan die van de student waarbij extrinsieke

motivatie een veel belangrijkere rol speelt: een goed cijfer, overgaan naar een volgende klas of het voorkomen van het voor straf een middag terugkomen.

Jullie staan nu aan het eindpunt van de levensfase die "school" heet en aan het begin van een geheel nieuwe fase, die natuurlijk ook weer een opleiding omvat maar ook het werken in een maatschappij waarbij ook voor jullie aanvankelijk materiële en procedurele dingen belangrijk zullen zijn. Gaandeweg zal echter ook bij jullie de kunst van het werken met mensen de boventoon gaan krijgen. Geniet daarvan en sta ervoor open om ook van anderen te leren! Als je hiernaar nu al nieuwsgierig bent geworden, google dan eens op de teamrollen van Belbin: negen kenmerkende rollen gebaseerd op aan elkaar complementaire en soms zelf tegenstrijdige karaktertrekken die bij elkaar een optimaal werkend team vormen. Dus naast bijvoorbeeld de gedreven projectleider is ook een man of vrouw die zo af en toe zich afvraagt waar we nu hemelsnaam mee bezig zijn, absoluut van grote waarde! Tegelijkertijd geldt dat je in het leven nooit alles helemaal naar jouw hand kunt zetten. Een bekende maar al weer wat oudere slogan van de radio- en tv-omroep in Europees Nederland (de NCRV) luidde: "Neem de mensen zoals ze zijn, er zijn geen andere".

Een tweede ervaring die ik met jullie wil delen is die van mijn pelgrimstocht naar Santiago de Compostela in noordwest Spanje. Een dergelijke wandeling heb ik tweemaal gemaakt: de eerste keer in 2011 en daarna nog eens in 2013. Natuurlijk kan ik hier een boeiende verhandeling geven over de zin van het leven, spiritualiteit en van de harde realiteit elke dag weer een wandeling te maken maar het punt dat ik vooral wil maken betreft het volgende.

Na zo'n 35 dagen door het prachtige landschap van noord Spanje te hebben gelopen bereikten wij - mijn loopmaat en ik - het einddoel: de kathedraal van Santiago de Compostela. Op zulke momenten is het goed om te bedenken dat het einddoel gewoon een klein deel van de hele tocht is geweest terwijl de herinnering toch vooral de gehele tocht beslaat. Vergelijk de tocht - de pelgrim zal spreken van Camino - met het leven zelf. Het leven is eindig en het gaat daarin niet alleen maar om het eindpunt. Is het niet zoveel meer waard om telkens weer te genieten van hetgeen je nu bezighoudt? Mijn schoonzus die ons regelmatig een berichtje stuurde tijdens de wandelingen eindigde elk bericht stevast met de boodschap "vergeet niet te genieten". En dat is precies wat ik jullie nu ook wil meegeven.

Geniet van hetgeen je meemaakt en denk niet alleen maar aan "later" of aan "als dit eenmaal voorbij is".

Ten slotte in enkele bewoordingen hoe ik jullie, ieder afzonderlijk, de afgelopen tijd heb ervaren, zo hier en daar aangevuld met een persoonlijke boodschap.

Shaquille: Jou ken ik het kortst (alleen de afgelopen twee jaar) en het is mij in die tijd niet zo goed gelukt om echt goed met je in contact te komen. Je bent heel erg op jezelf, je vaart je eigen koers en voor zover ik kan zien ben je momenteel erg gefocust op de eerstvolgende opleiding. Heel veel succes daarmee en ik stip nog eens aan: linksom of rechtsom zul je in de toekomst werken in teams. Denk aan Belbin en aan de slogan "Neem de mensen zoals ze zijn, er zijn geen andere", waarmee ik maar wil zeggen: je moet het doen met je omgeving, en met zijn allen; in je eentje wordt alles een heel moeilijke klus.

Sterre: Ook jij bent een heel stille kracht en het lijkt je veel inspanning en overgave te kosten om je in de groep uit te spreken, althans zo meen ik dat te hebben gezien. Ik was oprecht positief verrast toen je je presentatie over fotografie hebt gehouden in het kader van de profielwerkstukken. Jou wil ik meegeven "kom uit je schulp vandaan", je bent iemand, wees trots op jezelf en ook jouw mening doet er toe! Het ga je goed in je vervolgopleiding in het vakgebied van de fotografie!

Ruelle: Wanneer we spreken over vervolgopleiding kan ik mij herinneren dat wij samen intensief hebben gezocht en gevonden op internet. Wij kwamen indertijd uit bij het Saxion in het oosten van Europees Nederland. De studie betreft het door jou gewilde HRM en de voertaal in de opleiding is Engels. Kortom, helemaal goed. Op de een of andere manier hoorde ik daarna weer Verenigde Staten en ook Curacao. Ik weet nu even niet wat het gaat worden maar wat er ook gebeurt, ook jou wens ik natuurlijk alle succes van de wereld toe!

Rogers: De Rogers die ik meen te kennen vraagt zich af, als ik zodadelijk twee minuten verder ben, wat ik in godsnaam ook al weer verteld heb en of ik hem al heb genoemd. Altijd net een tikje te laat met zo ongeveer alles. Het heeft natuurlijk iets charmants en het is ook

wel ontwapenend om te ervaren maar ik wil je – in het algemeen – meegeven: blijf een beetje bij de les en bouw aan je eigen toekomst!

Akifah: Afgelopen kerstvakantie kreeg ik het verzoek om nog even allerlei boeken mee te nemen uit Europees Nederland, voornamelijk gericht op de examens in de beta-vakken. Ik kan niet anders zeggen dan dat je je altijd zeer gemotiveerd hebt opgesteld om die voor jou lastige materie je eigen te maken. Laten we hopen dat dit alles voldoende is gelukt om je daarna te storten op een CAPE-opleiding (CXC) teneinde wellicht eens in het door jou gewenste Jamaica verder te kunnen studeren.

Rafiq: Jou heb ik leren kennen in havo-3, waarna je via het vmbo weer terug kwam in de havo. Toen jij in havo-3 zat en was het mijn eerste jaar van mijn docentschap; ik was toen nog absoluut onervaren en te gemakkelijk greep ik in die tijd wel eens naar het instrument van het uit de klas sturen van leerlingen. Later heb ik dat zelden of nooit meer gedaan omdat ik inmiddels vind dat niemand daar iets mee opschiet. Maar goed, toen was ik nog niet zover en ik heb jou er uit gestuurd. Alleen, je ging niet! Ik kon je moeilijk fysiek oppakken en je naar buiten dragen maar symbolisch deed ik dat wel: ik gooide jouw wiskundeboek en -schrift naar buiten zodat ik veronderstelde dat je wel zou gaan. Dat deed je toen ook wel maar je liet boek en schrift gewoon liggen en liet dat op die manier worden tot mijn probleem. Achteraf heb ik daar wel om moeten lachen maar toen dacht ik “waar zijn wij in hemelsnaam mee bezig”, dit heeft toch niets met wiskundeonderwijs te maken maar gewoon met “hoe gaan wij met elkaar om”. De Rafiq die ik nu ken is in menig opzicht enorm gegroeid en ik ben ervan overtuigd dat je veel succes zult hebben in – ik dacht – Eindhoven, het Silicon-Valley van Europees Nederland. Maar inmiddels heb ik begrepen dat het toch Haarlem wordt. Ook goed natuurlijk: succes!

Emilia: Wil graag civiele techniek studeren in Nederland, en wel aan de Technische Universiteit van Delft. Absoluut geen verkeerde keuze (Delft is ook mijn universiteit) , maar eerst gaan we daartoe het VWO halen. Dat zal je ongetwijfeld lukken hoewel je best nog wel problemen met de taal zult ervaren op Curacao. Je slaat je er wel doorheen, je bent sociaal vaardig genoeg, van jezelf overtuigd, intelligent. Het zit allemaal wel goed. Op een ding na: ik zal dat nu niet noemen, maar je weet heel goed wat ik bedoel!

Lenaria: Tja, wat moet ik over jou vertellen? Samen met Saskia en Z'Dijah vormde jij een heel hecht team van vriendinnen die ik leerde kennen in mijn eerste jaar op het eiland. Jij zat toen in havo-3. Jullie stonden geen van drieën erg hoog op mijn lijstje van favoriete studenten. Dit alles is de afgelopen jaren wel veranderd. Toen ik eind 2016 op het punt stond om naar Nederland te vertrekken voor de kerstvakantie, kwam jij zelfs nog even langs bij het vliegveld (ja ja, met de auto: dat autorijden begon toen echt wel belangrijk te worden) om mij een kerstpakket aan te bieden. Ik las daar het signaal uit: "wel terugkomen hoor!" Je hebt mij daarmee toen behoorlijk geraakt! Veronderstellend dat het examen is gelukt, ga je naar de Verenigde Staten om daar verder te studeren. Ik hoop nog veel van je te horen in de toekomst. Het ga je goed!

Z'Dijah: Ook jij was een van mijn heksen in mijn eerste schooljaar 2014/2015. En net als Lenaria was ik je indertijd liever kwijt dan rijk. Net als veel collega's en overige studenten was ook jij sterk onder de indruk van het plotselinge overlijden van Bas. Jij hebt die emotie toen omgezet in energie en – met anderen – de Assembly en wat later ook de dienst voorbereid ter nagedachtenis aan hem. Een jaar later was je samen met Lenaria de motor achter de herdenkingsdienst die overigens een beetje moest worden uitgesteld als gevolg van orkaan Irma. Ik was onder de indruk van je organiserend vermogen en heb je toen voorgelegd om daar iets mee te doen in een vervolgopleiding. Om een lang verhaal kort te maken: in de afgelopen kerstvakantie hebben we samen vijf hotelscholen in Nederland bezocht en je staat scherp voor die van Den Haag. Dat is nog niet helemaal rond, maar laten we hopen dat wanneer het examen goed is verlopen, je daar volgend studiejaar kan beginnen. Ook van jou verwacht ik nog veel te horen in de toekomst. Heel veel succes!

Ik rond af. Ik beschouw als een voorrecht om met jullie te hebben samengewerkt en ik hoop dat we elkaar nog lang in het oog mogen houden! Drie dingen heb ik in deze speech willen meegeven: 1) geniet van de kunst om met mensen te werken en sta open voor lessen van anderen, 2) geniet van het leven van alledag en denk niet alleen maar gelukkig te worden van momenten in de toekomst en 3) veel succes in jullie nabije en verder gelegen toekomst.

Het ga jullie allen goed!